

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

1 juli 2016

WETSVOORSTEL

**betreffende de vrijwillige
zwangerschapsafbreking**

(ingediend door de dames Muriel Gerkens en
Evita Willaert c.s.)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

1er juillet 2016

PROPOSITION DE LOI

**relative à l'interruption volontaire de
grossesse**

(déposée par Mmes Muriel Gerkens et
Evita Willaert et consorts)

SAMENVATTING

Momenteel staan de bepalingen over de vrijwillige zwangerschapsafbreking nog altijd in het Strafwetboek en blijft vrijwillige zwangerschapsafbreking een wanbedrijf, tenzij strikte afwijkingsvoorwaarden in acht worden genomen.

Maar ook wanneer een vrouw handelt conform de in het Strafwetboek opgenomen strikte termijnvoorwaarden, kan het medisch personeel nog steeds weigeren de vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren omdat er geen sprake is van een “noodsituatie”; bovendien blijft ook voor de vrouw een gevaar bestaan omdat die bepalingen van het Strafwetboek gelding behouden voor haar.

De indieners willen deze situatie veranderen door de vereiste in verband met de noodsituatie op te heffen en te stellen dat de vrijwillige zwangerschapsafbreking die conform de opgelegde voorwaarden wordt uitgevoerd, een recht van de zwangere vrouw is en geen louter verschoond strafbaar feit.

RÉSUMÉ

Actuellement, les dispositions relatives à l'interruption volontaire de grossesse (IVG) figurent toujours dans le Code pénal et l'IVG reste un délit, sauf si des conditions dérogatoires strictes sont respectées.

Par ailleurs, même si une femme respecte les conditions strictes de délai prévues par le Code pénal, le personnel médical peut toujours refuser l'IVG au motif qu'il n'y aurait pas d'“état de détresse” et son attitude reste stigmatisée puisque toujours visée par le Code pénal.

Les auteurs souhaitent changer cette situation, d'une part, en supprimant l'exigence relative à l'état de détresse et, d'autre part, en affirmant que l'IVG pratiquée dans les conditions requises est un droit de la patiente et non pas un délit pénal seulement excusé.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel.: 02/ 549 81 60
Fax: 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax: 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Wettelijk kader: volgens de wet is abortus nog strafbaar

Het Belgisch Strafwetboek behandelt dit wanbedrijf in zijn artikelen 348 tot 352.

Artikel 350, eerste lid, van het Strafwetboek luidt meer bepaald: “Hij die door spijzen, dranken, artsenijen of door enig ander middel vruchtafdrijving veroorzaakt bij een vrouw die daarin heeft toegestemd, wordt veroordeeld tot gevangenisstraf van drie maanden tot een jaar en tot geldboete van honderd euro tot vijfhonderd euro”.

Vrouwen eisen echter al sinds de jaren '70 van de vorige eeuw het recht op abortus op. In een intussen al gevorderde 21^e eeuw is het hoog tijd de wetgeving af te stemmen op de werkelijkheid, zoals overigens ook de WGO aanbeveelt.

Daartoe moet het recht op abortus worden erkend als een volwaardige openbare-gezondheidsopdracht. Vrijwillige zwangerschapsafbreking mag niet langer een wanbedrijf zijn, zelfs niet gedeeltelijk. Zij moet uit het strafrecht, *in concreto* uit het Strafwetboek, worden gehaald en worden opgenomen in de gezondheidswetgeving.

Zowel de Raad van Europa als het Europees Hof voor de rechten van de mensen erkennen het recht op abortus overigens expliciet.

De VN van haar kant verleent eenieder, man en vrouw, het recht “*to attain the highest standard of sexual and reproductive health*”; de beslissing een zwangerschap al dan niet voort te zetten, valt daar ook onder.

2. Huidige stand van de vrijwillige zwangerschapsafbreking in België

Sinds april 1990 is vrijwillige zwangerschapsafbreking toegestaan onder bepaalde voorwaarden; zo moet er sprake zijn van een noodsituatie voor de vrouw.

Behoudens bijzondere gevallen is zij toegestaan tot en met de twaalfde week van de zwangerschap. De vrijwillige zwangerschapsafbreking kan worden uitgevoerd in een ziekenhuis of in een centrum buiten het ziekenhuis dat over een opvang- en voorlichtingsdienst beschikt. Het staat de arts vrij een dergelijke ingreep te weigeren of te aanvaarden.

In België bedraagt de abortusratio 9,2/1000. Er zij op gewezen dat dit cijfer parallel loopt met het aantal

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. Cadre légal l'heure actuelle, l'avortement est toujours condamné par le législateur

Le Code pénal belge aborde ce délit dans ses articles 348 à 352.

L'article 350, alinéa 1er, du Code pénal énonce ainsi que: “Celui qui, par aliments, breuvages, médicaments ou par tout autre moyen aura fait avorter une femme qui y a consenti, sera condamné à un emprisonnement de trois mois à un an et d'une amende de cent euros à cinq cents euros.”

Or, l'avortement, est un droit revendiqué par les femmes depuis les années 70 du siècle dernier. Dans un XXIe siècle bien engagé, il est temps d'accorder la législation avec la réalité du terrain, comme le recommande d'ailleurs l'OMS.

Pour ce faire, il est nécessaire de reconnaître le droit à l'avortement comme un devoir de santé publique à part entière. L'interruption volontaire de grossesse (IVG) ne peut plus être un délit, même partiellement. Elle doit être dépénalisée et donc retirée du Code pénal, pour rejoindre la législation en matière de santé.

Par ailleurs, le Conseil de l'Europe reconnaît explicitement de droit à l'avortement, tout comme, par ailleurs, la Cour européenne des Droits de l'Homme.

Quant à l'ONU, elle accorde à chacun et chacune “le droit de jouir du meilleur état de santé en matière de sexualité et de reproduction”, qui comprend celui de décider ou non de l'évolution d'une grossesse.

2. La situation actuelle en Belgique, en matière d'IVG

Depuis avril 1990, l'IVG est autorisée sous certaines conditions, dont notamment en cas de détresse de la femme.

Sauf cas particulier, elle est autorisée jusqu'à douze semaines de grossesse. Cette IVG peut être pratiquée soit à l'hôpital, soit dans les centres extrahospitaliers disposant d'un service d'accueil et d'information. Le médecin reste libre de refuser ou d'accepter de pratiquer ce type d'intervention.

En Belgique, le taux d'avortement est de 9,2/1000. Il est à noter que ce chiffre évolue parallèlement au

geboorten en het laagste in Europa is. Concreet komt die verhouding neer op ongeveer 20 000 zwangerschapsafbrekingen per jaar in het hele land; sinds 2009 is dat cijfer stabiel.

3. Strekking van dit wetsvoorstel

3.1. Principes

Van tijd tot tijd wordt de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden over te gaan tot vrijwillige zwangerschapsafbreking, ter discussie gesteld. Het recht op vrijwillige zwangerschapsafbreking is een symbool geworden van het beleid inzake gelijkheid tussen vrouwen en mannen. Elke poging dat recht te kortwieken, is een aantasting van de rechten van de vrouw. Er moet op dit punt dus een krachtig signaal worden gegeven.

In dat verband moet het begrip “noodsituatie” waarin een vrouw verkeert, die geldt als *conditio sine qua non* voor vrijwillige zwangerschapsafbreking, uit de wetgeving worden verwijderd. Voor dat begrip wordt een beroep gedaan op de persoonlijke beoordeling van het zorgteam. Het kan dus niet objectief worden gekwantificeerd en blijft uitsluitend een waardeoordeel dat niet past in een wettenarsenaal.

Tijdens dit onderhoud moet de zwangere vrouw geïnformeerd worden over alle aspecten van de ingreep, ook over mogelijke alternatieven. Ze moet de vragen kunnen stellen die ze belangrijk vindt. De psychosociale begeleiding bij vrijwillige zwangerschapsafbreking blijft dan ook een belangrijk aspect van de opvang van de zwangere vrouw.

Wanneer de betrokkene minderjarig is, dienen de zorgverleners de verzoeken tot vrijwillige zwangerschapsafbreking met de grootste discretie te behandelen. Het schriftelijk verzoek van de ouders kan dan niet worden gevraagd en de financiële tegemoetkoming moet worden beperkt tot het remgeld.

3.2. De regeling in Luxemburg en in Frankrijk dient als voorbeeld voor dit wetsvoorstel

In Frankrijk en in Luxemburg werd het recht om te beslissen over het verloop van een zwangerschap bevestigd door de betreffende wettelijke bepalingen uit de *Code pénal* op te nemen in de gezondheidswetgeving. Ook België moet het zelfbeschikkingsrecht van de vrouwen eerbiedigen. Het is dan ook tijd de artikelen 350, 351, 352 en 383, zesde en zevende lid, van het Strafwetboek, op te heffen en, doordat in ons wettenarsenaal geen Gezondheidswetboek bestaat, de bepalingen met betrekking tot vrijwillige

nombre des naissances et représente le taux le plus faible d'Europe. Concrètement, cela se traduit par plus ou moins 20 000 IVG par an pour le pays; chiffre relativement stable depuis 2009.

3. Objet de la présente proposition de loi

3.1. Principes

Régulièrement, l'autorisation de pratiquer l'IVG sous certaines conditions est réinterrogée. Le droit à l'IVG est devenu un symbole de la politique en matière d'égalité entre les femmes et les hommes. Chaque tentative de révision à la baisse de ce droit constitue une atteinte aux droits des femmes. Il est donc important d'envoyer un signal fort dans ce domaine.

Dans le même cadre, la notion d'état de détresse de la femme, comme élément exigé en tant que condition *sine qua non* à l'IVG doit être exclue de la législation. Cette notion étant laissée à l'appréciation personnelle de l'équipe soignante, elle ne peut être quantifiée de manière objective et demeure exclusivement un jugement de valeur qui ne peut avoir de place dans un arsenal juridique.

Lors de cet entretien, la patiente doit être informée sur tous les aspects de l'intervention, y compris ses alternatives. Elle doit pouvoir poser les questions qui lui paraissent importantes. C'est pourquoi l'encadrement psychosocial autour de l'IVG demeure un aspect important de la prise en charge de la patiente.

Dans le cas où la personne concernée est mineure, il importe que les intervenant(e)s respectent les demandes dans la plus grande discrétion. La demande signée des parents ne peut, dès lors, être exigée et l'intervention financière doit être réduite au ticket modérateur.

3.2. La présente proposition de loi tire exemple du Luxembourg et de la France

En France et au Luxembourg, le droit de décider de l'évolution d'une grossesse a été confirmé par le transfert des dispositions légales concernées du Code pénal vers la législation santé. À notre tour de respecter nos citoyennes dans leur capacité à s'autodéterminer. Il est donc temps d'abroger les articles 350, 351 et 352, et 383 alinéas 6 et 7 du Code pénal et, à défaut d'existence d'un Code de la santé dans notre arsenal législatif, de transférer les dispositions qui encadrent l'IVG dans une loi spécifique. Ainsi, chez nous aussi l'IVG quittera son

zwangerschapsafbreking op te nemen in een specifieke wet. Zo zal ook in ons land vrijwillige zwangerschapsafbreking niet langer als een verschoond strafbaar feit worden gezien maar een echt recht worden, een keuze die behoort tot het domein van de gezondheid en als dusdanig beschermd wordt door de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt.

3.2.A. De regeling in Luxemburg

Het voorbeeld van Luxemburg is zeer interessant, want toen de *Code pénal* in dat land werd aangenomen, was die vrijwel identiek aan de onze en bij een wet van 1978 werden in de Luxemburgse *Code pénal* voorwaarden inzake depenalisatie ingevoegd die vergelijkbaar zijn met de onze.

In 2012 heeft de wetgever beslist de artikelen met betrekking tot de vrijwillige zwangerschapsafbreking te verwijderen uit de *Code pénal* en ze op te nemen in de bepalingen betreffende gezondheid. Vrijwillige zwangerschapsafbreking is voortaan een medische handeling die geregeld wordt door de *Code de la santé publique*.

Naast die verwijdering uit de *Code pénal* werden nog andere ingrijpende wijzigingen doorgevoerd, te weten:

- de afschaffing van de gevangenisstraf voor vrouwen die kiezen voor abortus, ook buiten het wettelijk kader. Wel blijft in dit verband een geldboete als straf van toepassing;

- de afschaffing van de schriftelijke bevestiging, behalve voor niet-ontvoogde minderjarigen;

- de tweede raadpleging wordt een facultatief recht;

- de afschaffing van het begrip noodsituatie: de Luxemburgse *Conseil d'État* heeft in dit verband aangegeven dat iedere vrouw die geconfronteerd wordt met een ongewenste zwangerschap zich in een noodsituatie bevindt en dat het een intrinsieke perceptie van de vrouw betreft die niet aan een interpretatie door iemand anders kan worden overgelaten.

3.2.B. De regeling in Frankrijk

In Frankrijk werden bij de wet van 4 augustus 2014 de wettelijke voorwaarden in verband met vrijwillige zwangerschapsafbreking verplaatst naar de *Code de la santé publique* onder het opschrift *Santé sexuelle et reproductive, droits de la femme et protection de la santé de l'enfant*.

statut de délit excusé pour devenir un véritable droit, un choix qui relève du domaine de la santé et en tant que tel, protégé par la loi du 22 août 2002 relative aux droits du patient.

3-2-A. Le cas du Luxembourg

L'exemple du Luxembourg est très intéressant car au moment de son adoption leur Code pénal était quasi identique au nôtre et une loi de 1978 introduisait des conditions de dépenalisation semblables aux nôtres dans leur Code pénal.

En 2012, le législateur a décidé de retirer les articles relatifs à l'interruption volontaire de grossesse du Code pénal pour les transférer dans les dispositifs relatifs à la santé. L'IVG est désormais un acte médical régi par le Code de la santé publique.

Outre cette sortie du Code pénal, d'autres modifications importantes ont été intégrées:

- la suppression de la peine de prison pour la femme qui choisit de se faire avorter même en dehors du cadre légal. Il reste, toutefois, dans ce cas une peine d'amende;

- la suppression de la confirmation écrite sauf pour les mineures non émancipées;

- la seconde consultation devient un droit facultatif;

- la suppression de la notion de détresse: le Conseil d'État luxembourgeois a rappelé à ce propos que toute femme qui se voit confrontée à une grossesse non désirée se trouve dans une situation de détresse et qu'il s'agit là d'une perception intrinsèque de la femme ne pouvant pas être soumise à une interprétation par autrui.

3.2.B. Le cas de la France

En France, la loi du 4 août 2014 a transféré les conditions légales de l'IVG dans le Code de la santé publique sous l'intitulé "santé sexuelle et reproductive, droits de la femme et protection de la santé de l'enfant".

Diezelfde wet schrapt ook het begrip “noodsituatie” en bepaalt dat alleen de zwangere vrouw over het verdere verloop van haar zwangerschap kan beslissen.

Voorts breidt de wet het wanbedrijf van belemmering van vrijwillige zwangerschapsafbreking uit tot iedere handeling die erop gericht is de toegang tot informatie over vrijwillige zwangerschapsafbreking te blokkeren.

In 2016 heeft de Franse regering de abortuswetgeving nogmaals versoepeld, onder meer door de vroedvrouwen toe te staan vrijwillige zwangerschapsafbreking met behulp van medicijnen toe te passen en door de derdebetalersregeling te veralgemenen.

Rekening houdend met het feit dat sommige landen, ook EU-lidstaten, de rechten op het gebied van vrijwillige zwangerschapsafbreking daarentegen hebben teruggeschroefd, is het belangrijk dat België ten behoeve van de vrouwenrechten dezelfde weg opgaat als Frankrijk, zodat en de gezondheid en het welzijn van de vrouw erop vooruitgaan.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Art. 2

Dit artikel beoogt de bepalingen in verband met zwangerschapsafbreking, die tot dusver in het Strafwetboek staan, uit dat wetboek te lichten en in deze wet op te nemen. Het betreft hoofdzakelijk artikel 350 van het Strafwetboek, dat met name bepaalt welke voorwaarden in acht dienen te worden genomen opdat zwangerschapsafbreking geen wanbedrijf vormt. Behalve de vereiste dat sprake moet zijn van een noodsituatie – een onmogelijk objectiveerbare toestand – zijn diezelfde voorwaarden *in extenso* in het nieuwe artikel opgenomen.

Art. 3

Dit artikel strekt ertoe te voorzien in straffen voor wie zonder het wettelijk kader in acht te nemen een zwangerschapsafbreking zou uitvoeren of proberen uit te voeren, ook al heeft de vrouw ermee ingestemd. De straffen zijn die welke vermeld zijn in het vigerende artikel 350, eerste lid, van het Strafwetboek.

Art. 4

Dit artikel stelt een geldboete in uitzicht voor een vrouw die zonder de wettelijke bepalingen na te leven op een zwangerschapsafbreking een beroep doet. Het

La même loi a supprimé la notion d'état de détresse et stipule que seule la femme enceinte peut prendre la décision sur le devenir de sa grossesse.

La même loi étend aussi le délit d'entrave à l'IVG à toute action visant à bloquer l'accès à l'information sur l'IVG.

En 2016, le gouvernement français a, une nouvelle fois, assoupli la législation sur l'IVG notamment en autorisant les sages-femmes à pratiquer une IVG médicamenteuse et en généralisant le système du tiers payant.

Sachant que certains États, y compris au sein de l'UE, ont par contre réduit les droits à l'IVG, il importe que la Belgique entame la même évolution au bénéfice du droit des femmes, au bénéfice de leur santé et de leur bien-être.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art.2

Les dispositions relatives à l'interruption volontaires de grossesse, figurant jusqu'à présent dans le Code Pénal, sont retirées de ce Code et reprises dans la présente loi. Il s'agit principalement de l'ancien article 350 du Code pénal qui prévoyait notamment les conditions à respecter pour que l'interruption volontaire de grossesse ne constitue plus un délit pénal. À l'exception de l'exigence d'un état de détresse, situation impossible à objectiver, ces mêmes conditions sont reprises *in extenso* dans cet article.

Art. 3

Cet article prévoit des peines pour celui qui pratiquerait ou tenterait de pratiquer une interruption volontaire de grossesse en dehors du cadre légal, même si la femme y a consenti. Les peines prévues sont celles qui figuraient au premier alinéa de l'ancien article 350 du Code pénal.

Art. 4

Cet article prévoit une peine d'amende pour la femme qui recourt à une interruption volontaire de grossesse en dehors des conditions légales. Il s'agit de l'amende

betreft de geldboete waarin het huidige artikel 351 van het Strafwetboek voorziet.

Art. 5

De overheveling van de bepalingen in verband met zwangerschapsafbreking naar een autonome wet brengt met zich dat het hoofdstuk over vruchtafdrijving in het Strafwetboek moet worden opgeheven.

Art. 6 tot 9

In Titel VIII “Misdaden en wanbedrijven tegen personen”, hoofdstuk I, zou een afdeling 1*bis* moeten worden ingevoegd om de straffen te bevatten die worden bepaald bij de huidige artikelen 348, 349 en 352 van het Strafwetboek, die vruchtafdrijving waarmee niet is ingestemd strafbaar stellen. Een vruchtafdrijving die wordt uitgevoerd bij een vrouw die daar niet mee heeft ingestemd, blijft een wanbedrijf, maar is wel beter op haar plaats onder die titel van het Strafwetboek.

anciennement prévue à l'article 351 du Code pénal.

Art. 5

Suite au transfert des dispositions relatives à l'interruption volontaire de grossesse dans une loi autonome, le chapitre relatif à l'avortement dans le Code pénal est abrogé.

Art. 6 à 9

Dans le Titre VII du Code pénal “Des crimes et délits contre les personnes”, Chapitre 1er une section 1*bis* est insérée afin de reprendre les peines prévues par les anciens articles 348, 349 et 352 du Code pénal qui sanctionnent l'avortement non consenti. Un avortement pratiqué sur une femme qui n'y a pas consenti reste un délit pénal, mais a davantage sa place dans ce titre-ci du Code Pénal.

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
 Evita WILLAERT (Ecolo-Groen)
 Marcel CHERON (Ecolo-Groen)
 Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
 Anne DEDRY (Ecolo-Groen)
 Benoit HELLINGS (Ecolo-Groen)
 Meyrem ALMACI (Ecolo-Groen)
 Jean-Marc NOLLET (Ecolo-Groen)
 Gilles VANDEN BURRE (Ecolo-Groen)

WETSVOORSTEL**HOOFDSTUK 1****Algemene bepaling****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2**Afzonderlijke bepalingen****Art. 2**

Een zwangerschapsafbreking mag worden uitgevoerd zo de zwangere vrouw daarom verzoekt, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

1. de zwangerschapsafbreking moet:

a. plaatsvinden vóór het einde van de twaalfde week na de bevruchting;

b. onder medisch verantwoorde omstandigheden door een arts worden verricht in een instelling voor gezondheidszorg waaraan een voorlichtingsdienst is verbonden die de zwangere vrouw opvangt en haar omstandig inlicht, inzonderheid over de rechten, de bijstand en de voordelen die bij wet en decreet worden gewaarborgd aan de gezinnen, aan de al dan niet gehuwde moeders en aan hun kinderen, alsook over de mogelijkheden om het ongeboren kind te laten adopteren, en die voorts, op verzoek van de arts of van de vrouw, haar hulp en raad geeft over de middelen waarop zij een beroep zal kunnen doen voor de oplossing van de psychologische en maatschappelijke problemen die door haar toestand zijn ontstaan;

2. de arts tot wie een vrouw zich wendt om haar zwangerschap te doen afbreken, moet:

a. de vrouw inlichten over de onmiddellijke of toekomstige medische risico's waaraan zij zich blootstelt door het afbreken van de zwangerschap;

b. de verschillende opvangmogelijkheden voor het ongeboren kind in herinnering brengen en, in voorkomend geval, een beroep doen op het personeel van de in het 1., b) bedoelde dienst, om de daar beoogde hulp en raad te geven;

PROPOSITION DE LOI**CHAPITRE 1ER****Disposition générale****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

CHAPITRE 2**Dispositions autonomes****Art.2**

Une interruption volontaire de grossesse peut être pratiquée lorsque la femme enceinte le demande, dans le respect des conditions suivantes:

1. l'interruption volontaire de grossesse doit:

a. intervenir avant la fin de la douzième semaine de conception;

b. être pratiquée dans de bonnes conditions médicales, par un médecin, dans un établissement de soins où existe un service d'information qui accueillera la femme enceinte et lui donnera des informations circonstanciées, notamment sur les droits, aides et avantages garantis par la loi et les décrets aux familles, aux mères célibataires ou non, et à leurs enfants, ainsi que sur les possibilités offertes par l'adoption de l'enfant à naître et qui, à la demande soit du médecin soit de la femme, accordera à celle-ci une assistance et des conseils sur les moyens auxquels elle pourra avoir recours pour résoudre les problèmes psychologiques et sociaux posés par sa situation;

2. le médecin sollicité par une femme en vue d'interrompre sa grossesse doit:

a. informer celle-ci des risques médicaux actuels ou futurs qu'elle encourt à raison de l'interruption de grossesse;

b. rappeler les diverses possibilités d'accueil de l'enfant à naître et faire appel, le cas échéant, au personnel du service visé au 1°, b), du présent article pour accorder l'assistance et donner les conseils qui y sont visés;

c. zich vergewissen van de vaste wil van de vrouw haar zwangerschap te doen afbreken;

3. De arts kan de zwangerschapsafbreking niet eerder verrichten dan zes dagen na de eerste raadpleging;

4. na de termijn van twaalf weken kan de zwangerschap onder de voorwaarden bepaald bij 1°, b), 2° en 3°, slechts worden afgebroken, indien het voortzetten van de zwangerschap een ernstig gevaar inhoudt voor de gezondheid van de vrouw of indien vaststaat dat het ongeborn kind zal lijden aan een bijzonder zware aandoening die als ongeneeslijk wordt erkend op het ogenblik van de diagnose; in dat geval moet de arts tot wie de vrouw zich heeft gewend, de medewerking vragen van een tweede arts, wiens advies bij het dossier moet worden gevoegd;

5. de arts of een andere bevoegde persoon van de instelling voor gezondheidszorg waar de ingreep is verricht, moet aan de vrouw de nodige voorlichting verstrekken inzake contraceptiva;

6. geen arts, geen verpleger of verpleegster, geen lid van het paramedisch personeel kan worden gedwongen medewerking te verlenen aan een zwangerschapsafbreking; de arts tot wie de vrouw zich heeft gewend, is verplicht de vrouw bij haar eerste bezoek in kennis te stellen van zijn of haar weigering.

Art. 3

Hij die, ongeacht op welke wijze, buiten de voorwaarden gesteld in artikel 2, een vruchtafdrijving heeft verricht of heeft proberen te verrichten bij een zwangere of vermoedelijk zwangere vrouw die daarin heeft toegestemd, wordt gestraft met een gevangenisstraf van drie maanden tot één jaar en een geldboete van honderd euro tot vijfhonderd euro.

Art. 4

De zwangere vrouw die, vrijwillig, een vruchtafdrijving heeft doen verrichten buiten de voorwaarden gesteld in artikel 2, wordt gestraft met een geldboete van vijftig euro tot tweehonderd euro.

c. s'assurer de la détermination de la femme à faire pratiquer une interruption de grossesse;

3. le médecin ne pourra au plus tôt, pratiquer l'interruption de grossesse que six jours après la première consultation prévue;

4. au-delà du délai de douze semaines, sous les conditions prévues aux 1°, b), 2° et 3°, l'interruption volontaire de grossesse ne pourra être pratiquée que lorsque la poursuite de la grossesse met en péril grave la santé de la femme ou lorsqu'il est certain que l'enfant à naître sera atteint d'une affection d'une particulière gravité et reconnue comme incurable au moment du diagnostic; dans ce cas, le médecin sollicité s'assurera le concours d'un deuxième médecin, dont l'avis sera joint au dossier;

5. le médecin ou toute autre personne qualifiée de l'établissement de soins où l'intervention a été pratiquée, doit assurer l'information de la femme en matière de contraception;

6. aucun médecin, aucun infirmier ou infirmière, aucun auxiliaire médical n'est tenu de concourir à une interruption de grossesse; le médecin sollicité est tenu d'informer l'intéressée, dès la première visite, de son refus d'intervention.

Art. 3

Celui qui, par quelque moyen que ce soit aura avorté ou tenté d'avorté en dehors des conditions prévues à l'article 2 une femme enceinte ou supposée enceinte qui y a consenti, sera condamné à un emprisonnement de trois mois à un an et à une amende de cent euros à cinq cents euros.

Art. 4

La femme enceinte qui, volontairement, aura fait pratiquer un avortement en dehors des conditions prévues à l'article 2 sera punie d'une amende de cinquante euros à deux cents euros.

HOOFDSTUK 3

Wijzigingen van het Strafwetboek

Art. 5

In Titel VII “Misdaden en wanbedrijven tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid” van het Strafwetboek wordt hoofdstuk I “Vruchtafdrijving”, dat de artikelen 348 tot 352 bevat, opgeheven.

Art. 6

In artikel 383 van hetzelfde Wetboek worden de volgende leden opgeheven:

“Hij die, hetzij door het tentoonstellen, verkopen of verspreiden van geschriften, al dan niet gedrukt, hetzij door enig ander publiciteitsmiddel, het gebruik van enig middel om vruchtafdrijving te veroorzaken aanprijst, aanwijzingen verstrekt omtrent de wijze waarop het wordt aangeschaft of gebruikt, of personen die het toepassen, doet kennen met het doel hen aan te bevelen;

Hij die artsenijen of tuigen, speciaal bestemd om vruchtafdrijving te veroorzaken of als zodanig voorgesteld, tentoonstelt, verkoopt, verspreidt, vervaardigt of doet vervaardigen, doet invoeren, doet vervoeren, aan een vervoer- of een distributieagent overhandigt, door enig publiciteitsmiddel bekendmaakt;”.

Art. 7

In Titel VIII “Misdaden en wanbedrijven tegen personen”, Hoofdstuk I, van hetzelfde Wetboek wordt een Afdeling *Ibis* ingevoegd met als opschrift “Vruchtafdrijving zonder toestemming”, die de volgende artikelen omvat:

Art. 8

In die Afdeling *Ibis* wordt een artikel 397*bis* ingevoegd, luidende:

“Art. 397*bis*. Hij die, al dan niet arts, door enig middel opzettelijk vruchtafdrijving veroorzaakt bij een vrouw die daarin niet heeft toegestemd, wordt gestraft met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar. Indien de gebruikte middelen hun uitwerking hebben gemist, vindt artikel 52 toepassing.”.

CHAPITRE 3

Modifications du Code pénal

Art. 5

Au Titre VII du Code pénal, intitulé “Des crimes et délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique”, le chapitre premier “De l'avortement”, comprenant les articles 348 à 353 est abrogé.

Art. 6

À l'article 383 du même Code, les mots suivants sont abrogés:

“Quiconque aura, soit par l'exposition, la vente ou la distribution d'écrits imprimés ou non, soit par tout autre moyen de publicité, préconisé l'emploi de moyens quelconques de faire avorter une femme, aura fourni des indications sur la manière de se les procurer ou de s'en servir ou aura fait connaître, dans le but de les recommander, les personnes qui les appliquent.

Quiconque aura exposé, vendu, distribué, fabriqué ou fait fabriquer, fait importer, fait transporter, remis à un agent de transport ou de distribution, annoncé par un moyen quelconque de publicité les drogues ou engins spécialement destinés à faire avorter une femme ou annoncés comme tels.”.

Art. 7

Au Titre VIII du même Code, Chapitre premier, est insérée une section *Ibis* intitulée: “De l'avortement non consenti”

Art. 8

Dans la section *Ibis* précitée est inséré un article 397*bis*, rédigé comme suit:

“Art. 397*bis*. Celui qui, médecin ou non, par un moyen quelconque, aura à dessein fait avorter une femme qui n'y a pas consenti, sera puni de la réclusion de cinq ans à dix ans. Si les moyens employés ont manqué leur effet, l'article 52 sera appliqué.”.

Art. 9

In die Afdeling *Ibis* wordt een artikel 397ter ingevoegd, luidende:

“Art. 397ter. Wanneer de vruchtafdrijving wordt veroorzaakt door geweld, opzettelijk gepleegd, maar zonder het oogmerk om afdrijving te verwekken, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot driehonderd euro.

Wordt het geweld gepleegd met voorbedachten rade of met kennis van de toestand van de vrouw, dan is de gevangenisstraf zes maanden tot drie jaar en de geldboete vijftig euro tot vijfhonderd euro.”

Art. 10

In die Afdeling *Ibis* wordt een artikel 397quater ingevoegd, luidende:

“Art. 397quater. Wanneer de middelen gebruikt met het oogmerk om vruchtafdrijving te verwekken bij een vrouw die daarin niet heeft toegestemd, de dood tot gevolg hebben, wordt hij die ze met dat oogmerk heeft aangewend of aangewezen, veroordeeld tot opsluiting van vijf jaar tot tien jaar.”

26 mei 2016

Art. 9

Dans la section *Ibis* précitée est inséré un article 397ter, rédigé comme suit:

“Art. 397ter. Lorsque l’avortement a été causé par des violences exercées volontairement, mais sans intention de le produire, le coupable sera puni d’un emprisonnement de trois mois à deux ans et d’une amende de vingt-six euros à trois cents euros.

Si les violences ont été commises avec préméditation ou avec connaissance de l’état de la femme, l’emprisonnement sera de six mois à trois ans, et l’amende de cinquante euros à cinq cents euros.”

Art. 10

Dans la section *Ibis* précitée est inséré un article 397quater, rédigé comme suit:

“Art. 397quater. Lorsque les moyens employés dans le but de faire avorter une femme qui n’y a pas consenti auront causé la mort, celui qui les aura administrés ou indiqués dans ce but sera condamné à la réclusion de dix à quinze ans.”

26 mai 2016

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
 Evita WILLAERT (Ecolo-Groen)
 Marcel CHERON (Ecolo-Groen)
 Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
 Anne DEDRY (Ecolo-Groen)
 Benoît HELLINGS (Ecolo-Groen)
 Meyrem ALMACI (Ecolo-Groen)
 Jean-Marc NOLLET (Ecolo-Groen)
 Gilles VANDEN BURRE (Ecolo-Groen)